

JOSEF KAJETÁN TYL

Maličova dcera

Hra o pěti jednáních

Úprava: Miroslav Klíma a Petr Kracik

Děje se dílem v Květolibech,
městečku venkovském
a dílem v Praze.

Horyna
Šestáková
Valenta
Rozárka
Jedličková
Antonín
Martin
Bětuška
Podleský
Kolínský
Prokop
Melichar
Vondráček
Bláha
Liduška
Madlenka
Kačenka
Květný
Jablonský
Pozorný

I. DĚJSTVÍ

U hřbitova

1. (Zpěv) Odpočívej v tichém lůnu,
dokonána tvoje pouť;
v září u věčného trůnu
čeká na tě Boží soud.
Milostivý od věčnosti
povolal tě nebes Pán,
na odplatu tichých ctností
upravil ti blahý stan.
- (Přicházejí ze hřbitova.)
- Vondráček Ale prosím vás, nebýt ani na funuse!
- Bláha Není divu! Tomu člověku jsou milejší karty nežli kantoro-
vy noty s umrlčí písničkou. Bezpochyby sedí ještě teď
někde v hospodě a zapomněl, že má doma ženu na prkně.
- Vondráček To bych rád věděl, jak by to dnes dopadlo, kdyby tu ne-
byla ta holka z Prahy.
- Bláha Nejspíš by nebožka ležela ještě teď v komoře.
- Vondráček Jsem žádostiv, jak se ten člověk bude nynčko protloukat?
Dluhů má už nad hlavu – beztoho se o všechny krky sta-
rala jen nebožka.
- Bláha Bůh jí dej věčnou slávu! Byla to řádná žena. Bez ní by
byl Valenta už dávno někde na – smetišti.
(Odejdou.)
2. (Přicházejí ke hřbitovu.)
- Valenta Nestarej se, brachu. Řeknu jen dvě slova a všechno pů-
jde, jako by to namazal.
- Podleský Jen jestli jsou zvyklí podle tvé melodie tancovat!
- Valenta Já jen zapískám a všecko se to bude točit jako na obrtlí-
ku. Dobře, žes mi připomněl nebožčin funus: třeba tu
holku tady ještě zastihneme.
- Podleský Tady?
- Valenta Není to dost hezké místo? Její srdce bude bezpochyby
hodně na měkko, a to se nechá už něco dělat.
- Podleský Pro mne za mne navlékni si to jak chceš, jen když dosta-
nu, co mám dostat. To víš: holku nebo chalupu. Já jsem
čekal dost dlouho, ale tentokráte ti hodím na krk oprátku
– ani nemrknu.
- Valenta Vždyť je dobře. Já se ti vysmeknout nechci. Teď buď tak
moudrý a jdi zatím napřed. Na první pohled nejsi pro
mladé děvče zrovna velké vábidlo. Leda by měla na
obou očích cink.
- Podleský Myslíš? No jen když vábím tatíky, kteří potřebují po-
řád peníze. Já jdu tedy zatím domů, však ty se mi neztra-
tiš. (Odejde.)

Valenta Kdybych tě tak moh... Ale co, taková duše za to ani nestojí. Proklatý život! Nemohla si ta zubatá s kosou přijít raději pro mě? Bylo by alespoň po všem.

3. *(Rozárka vychází ze hřbitova.)*

Rozárka Dobré jitro, pantáto.

Valenta Dobré jitro, holka, dobré. No, už jste to odbyli? Já se omeškal při výdělku – a pak, bylo by mě tuze bolelo srdce.

Rozárka No, nekaboň se, nekaboň! Mám pro tebe něco veselého.

Rozárka Tady?

Valenta Právě tady. Jestli mě matka uslyší, řekne ti, abys poslechla.

Rozárka Copak je to?

Valenta Tvoje štěstí. Já nic nemám, a tuhle jsou ještě dva krky, které chtějí také jíst.

Rozárka Ty snadno uživíte, jen když budete chtít.

Valenta Já?... Ano, uživím je, to jest: nakrmím je snad, ale kdo se bude o ně starat, když nebudu doma? A pak, jak to navlíknu, abych mohl být vůbec někde doma?!

Rozárka Já tomu mám rozumět?

Valenta Náš domek je zadlužený až po střechu. Zlé časy, nemoci, drahota – ani šindelák na něm už není můj; ale ty bys to mohla jednou ranou zase spravit.

Rozárka Já?

Valenta Arto, ty. Znáš jistého člověka, který by tě mohl dobře zaopatřit – také o tyhle děcka by se postaral a mě by nehrdlil pro dluhy.

Rozárka A co chce ten dobrý člověk?

Valenta Nic – než abys mu vedla hospodářství. On je zámožný a nebude to požadovat zadarmo.

Rozárka A zná mě?

Valenta Ten tě znal už tehdá, dokud jsi ještě bývala doma! A už tehdá ses mu líbila; nynčko tě viděl zas a měl by tě rád u sebe.

Rozárka Proč ne. Myslíte-li, že by to byla dobrá služba a v pěkném místě, mohla bych se v Praze poděkovat. U kohopak je to?

Valenta U koňáře Podleského.

Rozárka Není ten člověk svobodný?

Valenta Co na tom? Tím líp pro tebe!

Rozárka Ten křikloun?

Valenta To jsi slyšela jenom něco vyzvánět. Ono je s ním snadno vyjít. Skořepina je trochu drsná, ale jádro je v ní dobré a – nota bene – tolary špikované.

Rozárka Ten nemravný tulák, ten...

Valenta Ach, proč by neužíval života, když nemá, pro koho by šetřil?

Rozárka Co udělal už několik lidí nešťastných!?

Valenta To je lež! S každým se pořádně vyrovnal. Já bych si přál, abych s ním byl také v pořádku, to mi věř...

Rozárka *(dětem)* Jděte ještě na chvilku k mamince, já pro vás hned přijdu.

Valenta Tatínku uvážil jste, co mi nabízíte?

Rozárka Tuze dobře. Nebuď bláhová! Já myslím jen na tvůj užitek.

Valenta Když mě připravujete o čest?

Rozárka O čest! O čest! Kdož ví, co se později dá dělat? Podleský má slabé chvílky, třeba ho přemluvíš, aby si tě...

Rozárka Proboha, mlčte! Kdybych se tak zapoměla, musila bych zajít hanbou!

Valenta Pomalu, pomalu! Co je to za bláznovské řeči? Kdo sedí v teplém hnězdě, snadno se jiným vysměje.

Rozárka Přijde na to, jak si do něho sedl.

Valenta Ten chlap mě drží v hrsti jako vrabce. A hrozí, že mi prodá domek nad hlavou; přitom praskne snad i pole a...

Rozárka To je mi líto, ale já, já vám nemohu pomoci.

Valenta Jak? To je řeč hodné dcery?

Rozárka Ano.

Valenta Otcovo neštěstí...

Rozárka ...se nedá napravit hanbou dítěte. Vždyť vy byste byl, pantáto, potom ještě nešťastnější! Chcete si to vzít na svědomí?

Valenta Ty mě budeš kárat, místo abys poslouchala?

Rozárka Jen ve všem dobrém, pantáto!

Valenta Děti nevědí, co je dobré, co jim přinese užitek. Ty musíš poslechnout!

Rozárka Že musím?

Valenta Chceš, abych tě donutil? Zlořečené oči! Zrovna jakoby na mě koukala nebožka.

Rozárka Tatínku...

Valenta Jdi, jdi mi s očí! Jsi falešná a nevděčná dcera.

Rozárka To nejsem, pantáto! Já se s vámi rozdělím třeba o poslední sousto, ale tu věc ode mne nežádejte. Sbohem.

(Odchází na hřbitov.)

Valenta Zlořečené živobyť!

(Odejde.)

4. *(Přichází Rozárka s dětmi a Antonín.)*

Rozárka Děkuji vám, pane Jedličko, že jste si těch dětí povšiml.

Antonín To nic není. Známe je přece dlouho, jako jsem znal nebožku vaši panímámu.

Rozárka Vy jste býval u nás jako doma. Já se dobře pamatuju.
Antonín Že ano, mně nevymizelo z paměti ani to nejmenší.
Rozárka Hrávali jsme si spolu.
Antonín Já bych si hrál třeba hned.
Rozárka Na to jsme už dneska moc velcí, ne?
Antonín Pročpak? Teď bychom tomu teprv jak náleží rozuměli a kdybyste chtěla...
Rozárka Co, hrát si?
Antonín Také, ale ještě něco jiného. Já mám už několik dní na srdci vážnou věc.
Rozárka Copak je to?
Antonín Panno Rozárko, když jste před čtrnácti dny přišla z Prahy, protože vám panímáma stonala a já vás zase po třech letech uviděl, tu mi bylo... prosím vás, nemohla byste sestřičky poslat napřed?
Rozárka Proč?
Antonín Ono to nechce před nima ven.
Rozárka Copak je to něco špatného?
Antonín Bůh uchovej! Ta nejlepší věc na světě, ale... já to nemůžu z huby dostat, když mi někdo třetí do ní kouká.
Rozárka *(dětem)* Jděte zatím napřed, já vás dohoním.
Antonín Tak co mi chcete povědět?
Rozárka Vy jste chudá, vidíte, Rozárko.
Antonín Je to hanba?
Rozárka Bůh uchovej! Ale kdybyste mohla být svou vlastní paní, nebylo by vám to milejší?
Rozárka To si můžete snadno domyslit.
Antonín A máte už někoho, panno Rozárko?
Rozárka Nemám.
Antonín To jste hodná.
Rozárka Cože?
Antonín Víte, já mám svůj domek, k němu několik korců polí. Za čtyři neděle už budu mistrem... a potom bych potřeboval... víte?... mistrovou.
Rozárka Mistrovou?..
Antonín Oni mi arci někoho už dohazovali, ale člověk se musí zeptat také svého srdce.
Rozárka To máte pravdu.
Antonín Když jsem vás po třech letech zase uviděl, tak se mi zjiskřilo v očích a v srdci tlouklo: tu nebo žádnou! Nehněvejte se, panno Rozárko! Já to myslím dobře. Já vás mám rád, že bych se hned za vás do hrobu položil. O vaše sestry se postarám – a pro pantátu se také něco najde, aby nemusil tak... to však víte. Co tedy myslíte?
Rozárka Jste poctivý člověk, to vím, ale teď, tady, vám nemohu dát odpověď. Máte ještě matku...

Antonín Ta bude ráda, když dostane takovou nevěstu. Co mi odpovíte?
Rozárka Přijďte zítra. Teď už musím jít.
Antonín Sbohem, panno Rozárko!
Rozárka Sbohem.
(Odejde.)
5. *(Přichází Bětuška.)*
Bětuška Tak tedy opravdu? Tady, v šírém poli, pod tím božím sluncem!
Antonín Copak je vám, jste celá rozpálená.
Bětuška Cejtíte to? Ano, jsem rozpálená, abyste věděl. A to na vás, vy špatný člověče! Nešla odtud ta pražská fíflena?
Antonín Koho myslíte?
Bětuška Jen nedělejte, jako byste mi nerozuměl! Potkala jsem ji. Já si to hned ráno pomysllila, že za ní poletíte.
Antonín Mluvíte-li o Valentovic Rozárce, tedy si vyprosím trochu manýry!
Bětuška Vy... vy se jí ještě zastáváte? Nestydíte se přede mnou?
Antonín Já?
Bětuška Ano, vy. Já to pozoruju už čtrnáct dní, jak jste se po ní koukal, jak jste se po ní točil, jako bych ani na světě nebyla.
Antonín Vy? Co vám je do toho?
Bětuška Co mně je do toho!?! Mně je do toho, abyste věděl, vy vrtkavý člověče. Nemá z nás být párek?
Antonín Z nás?
Bětuška Snad to nebudete zapírat?
Antonín Panímáma mi něco takového nadhodila...
Bětuška Tak? Panímáma! A vy sám jste na to nepomyslel?
Antonín Ani mě to nenapadlo.
Bětuška I vy... vy... proč jste k nám tedy chodil? Proč jste tam celé dny vysedával a civěl jako vrána?
Antonín No počkejte! Copak nejsme sousedi? Neznáme se už mnoho let?
Bětuška A to je všechno? Nekoukal jste na mě? Nebral jste mě za ruku?
Antonín To není ještě žádné namlouvání.
Bětuška A když jsem vám povídala, co dostanu věna, co mám peřin a co prádla a nádobí, neměl jste radost? Nesmál jste se?
Antonín A měl jsem proto plakat?
Bětuška To všecko u vás není nic? Nemyslí celé městečko, že si mě vezmete? Nedostali už proto jiní ode mne košem?
Antonín To já nevím a také za to nemůžu. Já vás mám rád jako starou kamarádku.

Bětuška Jako starou?
Antonín Tedy jako mladou kamarádku, ale abych si vás vzal? Ani pomyšlení.
Bětuška Já nešťastná!
Antonín Pročpak? Já nejsem žádné štěstí, takových ženichů se ještě najde...
Bětuška To vím! A to mě právě dopaluje, že jsem mohla být takový blázen a myslet si na takového člověka.
Antonín To jste byla hrozný blázen.
Bětuška Ale počkejte, však vy nemáte ještě vyhráno. Já na vás pošlu bratra, a ten vám poví, jak se vede tele na jatka. A té pražské filfeně vycinkám sama.
Antonín Vy!
Bětuška Mlčte! Ona si myslí, že se může umejt pražskou vodou a potom sem strčit tu svou larvičku, aby se tu všecko pobláznilo! Ale počkej, já ti ji nalíčím, abys věděla, že máme doma hochy pro sebe, všech deset prstů ti na ni vytisknu. A vy mi nechodte na oči, to vám povídám, leda byste měl za kloboukem rozmarýnu.
(*Odejde.*)
Antonín Tuhle tak dostat za ženu, to by bylo pěkné nadělení, ne-dej Bože! To bych se dal raději na poušť a okusoval suché koříanky. (*Odchází za ní.*)

6. (*Přicházejí Prokop a Kolínský.*)
Prokop Otče, počkej! Utíkáš, jako bychom byli na honu.
Kolínský Mlč, mlč, hochu a podívej se. Tuhle je ta dlaň země, o které jsem za mořem tak často mluvil.
Prokop Tady jsi se tedy narodil?
Kolínský Vidíš tamhle tu velikou planou hrušku? A pod ní ten malý domek? Tam stávala moje kolíbka. Tam zůstávali moji rodiče, kteří už bezpochyby dávno odpočívají pod chladným drnem. Počkej, navštívíme nejprve jejich hroby. Tuhle, zrovna proti vchodu, ustlali mé matce, zrovna ten rok, než jsem odešel z domu. Snad někde nablízku leží také otec. Ale počkej, co je to? Otvírají se hroby, anebo mě mámí vzpomínka? Vidíš tam něco?
Prokop Dvě nohy, ruce, tělo v kazajce, na něm šedivou hlavu a na rameně lopatu. To je hrobník.
Kolínský Myslíš?
Prokop Na tomhle poli nebude přece nikdo sázet brambory.
Kolínský Ano, to je celá jeho tvář, arci trochu sešlá; celá jeho postava, arci trochu sehnutá.
Prokop Znáš ho?
Kolínský Jestli ho znám? Tak jako tebe, jako sebe.

7. (*Melichar přichází ze hřbitova.*)
Melichar Dobrého zdraví, krajané!
Prokop Děkujeme, pantáto! Dnes je parno a vy už jste byl tak pilný.
Melichar Zaplať Bůh, u nás nebývá nikdy napilno.
Prokop Tady je tak hezky, že by tu lidé ani neměli umírat.
Melichar Milý chlapče, nemá-li člověk něco sám v sobě, co by ho na té zemské slupce drželo, není o co stát.
Kolínský To zní skoro, jako byste na celém světě nikoho neměl.
Melichar Také nemám. Jdete do našeho městečka?
Prokop Ano a máme štěstí, že jsme před tím potkali vás.
Melichar Proč mě?
Prokop Protože si to vykládáme, že budeme dlouho živi.
Melichar To bych nevěděl...
Prokop Nejste hrobník?
Melichar Jsem, ale právě proto...
Prokop Počkejte. U nás si vykládáme všecko naopak. Růže znamenají slzy, svatba smrt, pohřeb svatbu, tanec bídu, hrobník dlouhý život. A ten chceme užít ve vaší pěkné krajině.
Melichar U nás?
Kolínský Ovšem.
Melichar Tak? A přicházíte z daleka?
Kolínský Ještě víc. Byli jsme za mořem.
Melichar To je asi daleko.
Prokop Pěšky byste tam sotva došel.
Melichar Tak vida. Vy jste byli také za mořem.
Prokop Já jsem se tam narodil.
Melichar Ty můj Bože, za mořem. Já si tak často přával, kdybych se tam mohl podívat.
Prokop Vy?
Melichar To je stará historie, páni. Ale ona je ta země za mořem asi hodně velká – vidíte! Kdo ví, jestli bych ho byl našel. Já si to dal před lety od našeho velebného pána vyložit, ale stará hlava to dlouho nepodrží. A není ani potřeba, však my se přece jednou sejdeme.
Kolínský To zní skoro, jako byste měl za mořem někoho milého.
Melichar Ano, měl jsem, měl – jediného syna.
Kolínský Tak? Už ho tam nemáte?
Melichar Myslím, že ne. Jinak by dal o sobě vědět.
Kolínský Kdož ví, třeba mu něco překáželo. Já znal také člověka z této krajiny...
Melichar Za mořem?
Kolínský Jestli se nemejlím, odešel z domova skrze člověka, kterýž...

Melichar – Skrze jistého Valentu, není-li pravda? To byl syn z bohatého statku a měl na mého hochu už ve škole svrchu, protože mu ho učitel vždycky dával za příklad. Ten samý Valenta měl sestru a tu si můj hoch oblíbil, když dorostl. A holka ho měla také ráda, ale bratr byl proti tomu a štvál rodiče, a ti nechtěli o té lásce ani slyšet. Týrali holku, a hoch mi odešel ze samé lítosti do světa.

Prokop Tu historii znám!

Kolínský Mlč! Ano, ten samý příběh mi také vypravoval přítel za mořem.

Melichar Cože, vám to vypravoval, a mně nic nevzkázal?

Kolínský Bezpochyby myslil, že vás jeho pozdravení již nezastihne.

Melichar Ano, jsou to už pěkná léta – nějakých pětadvacet.

Kolínský On přišel na svých cestách až do Hamburku, tam se dostal podivnou příhodou na koráb, plavil se přes moře, přišel do všech dílů světa, pak zase na moře, neměl oddechu, a tak si nakonec myslil, že by jeho zprávy otce již nezastihly.

Melichar To se arci mejlil. Hospodin navršil počet mých let požehnaně. Někdy se mi zdálo, že mě jenom proto drží tak dlouho, abych ještě jednou spatřil svého hochu. No, jen když jsem o něm alespoň něco zaslechl.

Kolínský A co byste říkal, kdyby se vám jednou zase vrátil?

Melichar Myslíte to opravdu? Tak jak se říká: opravdu?

Kolínský Jestlipak byste ho poznal?

Melichar Hned! Oči mi už arci neslouží, ale svého hochu poznám! Vždyť ho vidím ještě teď před sebou.

Kolínský Vidíte? Ten se jistě hodně proměnil.

Melichar To si také myslím. Bude z něho už statný muž.

Prokop A hodný muž.

Melichar Ty ho také znáš?

Prokop Jako sebe.

Melichar Bože, proč jste mi ho nepřivedli, nebojte se, že jsem slabý stařec, že by mi radost ublížila...

Kolínský Nuže, tedy se mi podívejte do očí.

Melichar Cože, co... ty?

Kolínský Neříkal jste, že je váš Pavel podoben matce? Nevidíte z ní pranic na mé tváři?

Melichar Milostivý spasiteli!

Kolínský Ano, otče, jsem to já!

Melichar Můj hochu!

Prokop Viktoria, česká země! Viktoria!

II. DĚJSTVÍ

Sednice ve Valentově domku

1.

Rozárka Nynčko jděte do školy a pěkně se chovejte... Jestli je dobrý, poctivý člověk a...
(*Vejde Bětuška a Martin.*)
Vítám tě, Bětuško! To jsou hosti do domu smutku. Já jsem myslela, že mě ani neznáš. Co jsem doma, ještě jsi u mne nebyla.

Bětuška No, však za tebou byli jiní.

Rozárka Tak? O tom ani nevím.

Bětuška Jen se nedělej! (*Martinovi*) Začni!

Martin Ale jak?

Bětuška Zhurta.

Martin Ano! Tak tedy, panno Rozárko!

Rozárka Copak chcete?

Martin Nic. (*Bětuška ho šlouchne.*) Počkej! To jest...

Bětuška Co budeme dělat dlouhé okolky. Ano, chceme něco. Nejdřív se tě chceme zeptat, jestli se to sluší, aby ses takhle chovala. Dolož!

Martin Ano, jářku, sluší se to? Hanba!
Vidíš, už to jde! Mně jde vždycky jenom o začátek. Já nejsem stavu píchnout vepře, dokud mu nedá někdo palicí. Já vám nerozumím. To mluvíte o mém chování?

Rozárka Jestli jsi přišla z Prahy domů jen proto, abys nám tu pobláznila hochy, tak jsi tam mohla zůstat. My bychom tvou matku i bez tebe pochovali.

Martin Boží pravda! Já bych ji tam třeba sám odnesl.

Rozárka Já vám nerozumím. Co chcete?

Bětuška Jenom zapírej!

Martin Však vy to nezaperete. Špína zůstane špínou.

Rozárka To si vyprosím, mluvíte zřetelně, ale nezapomínejte, že jste v cizím stavení.

Bětuška Nepobláznila jsi mladého Jedličku? Nelákala jsi ho, až ti jako slepý hejl sedl na vějičku? Dolož!

Martin Jářku, panno...

Rozárka Počkejte... milý...

Martin Počkejme.

Bětuška Co počkejme! Já jsem osoba, která se může hlásit o své právo. A taky bude! To jsem si od tebe nezasloužila. (*Martinovi*) Mluv!

Martin Ano, panno Rozárko, to jste neměla dělat. Když je Bětuška takový blázen, že si na toho člověka myslí, tak proč jí ho nepřejete? Nemáte tu jiné, říznější chlapy? Co?

Rozárka Dovolte mi...
 Martin Dovolme jí.
 Rozárka To je hrozná mejlka, že jsem ti mladého Jedličku odlou-
 dila. Nic takového se nestalo.
 Martin Boží pravda. Proto jste si ani mě nikdy nevšimla.
 Rozárka Co jsem doma, promluvili jsme spolu sotva několik slov.
 Teprve dnes mě zastavil, když jsem šla ze hřbitova a řekl
 mi...
 Bětuška Co?
 Martin Co?
 Rozárka Že by si mě vzal.
 Bětuška Vzal?
 Rozárka Kdybych totiž chtěla.
 Bětuška A tys nechtěla, to se ví, že?
 Rozárka Ještě jsem mu neodpověděla.
 Bětuška Že ne?
 Martin Ne!
 Bětuška Hubu drž! Ty ho tedy nechceš?
 Rozárka To nemohu teď říci.
 Bětuška Jak? Tedy ho chceš! Osobo, to ti povídám: já povedu
 stížnost, jak bude první ohláška. Mám ještě lidi, kteří se
 mě zastanou. Dolož!
 Martin Ano, a jaké lidi! Ti vám udělají takovou mordiánskou
 mrzutost. Já jsem takto dobrý chlap, ale když začnu sekát
 do masa, tak lítají cucky!
 Rozárka Já vím, ale tady nestojíte u špalku. Kdybych měla
 Jedličku ráda, nic by mě nezastrašilo, ani vy.
 Martin Tak vy ho nemáte ráda?
 Rozárka Leda že by byl už připověděl tobě, ale to by on neudělal.
 Co ho znám, je to člověk poctivý a já věru nevím, proč se
 o něj tak dereš.
 Bětuška Tak! Ty to nevíš? Tak dobře! Nech si ho, schovej si ho,
 dej si ho za rámeček, toho poctivého! Ale to ti povídám –
 udělám takový rámus, že budete koukat. A kdybyste už
 třeba stáli u oltáře, řeknu před celým světem, že je to
 špatný člověk. Ona ti přejde chuť být paní mistrovou.
 Pojd, tys to pěkně dorazil.
 Martin Boží pravda, hubu má, ta naše Běta jako klapačku a ja-
 zyk jako zavírák. Ratatata! Ratatata, ratatata. Ale jinak je
 to z gruntu dobrá holka a až se vyzlobí, tak bude nataho-
 vat moldánky. Nebojte se jí, panno Rozárko, ale kdyby-
 ste nechtěla právě toho Jedličku, tak bych věděl o jiném
 šikovném ženichovi. Vy potřebujete něco pořádného, ně-
 co takhle od ruky!
 Bětuška Martine!
 (Odejdou.)
 Rozárka Kdyby mi to všechno dosud neznělo v uších, řekla bych,
 že se mi to zdálo.

2. (Přichází Jedličková.)
 Jedličková Pochválen buď Ježíš Kristus! Dobré odpoledne, panno
 Rozárko.
 Rozárka Pěkně vítám, paní sousedko. Copak mi nesete?
 Jedličková Sama sebe, milá děvenko, sama sebe. Děkuju. Máte
 chvílku času?
 Rozárka Copak byste ráda?
 Jedličková Dnes bych vám sice neměla dělat hlavu, protože máte
 jistě těžké myšlenky, ale odkládání by mohlo také škodit.
 Sedněte si také, panenke. Mluvil s vámi dnes můj hoch?
 Rozárka Mluvil.
 Jedličková A řekl vám, že...
 Rozárka Řekl.
 Jedličková Tak pohleďte, panno Rozárko, vy jste hezká holka, hodná
 jste bývala odjakživa a co jsem vás tyto dny pozorovala,
 to pražské povětří vás ještě příliš neofouklo. Já vás mám
 ráda, jak náleží, ale s mým hochem, to nebude nic.
 Rozárka Paní Jedličková...
 Jedličková Dovolte, děvenko, můj hoch má arci domek a kousek po-
 le, ale na mistrovství padne také hezkých pár zlatých, ži-
 vobytí je nyněčko těžké, řemeslo jde špatně, a proto musí
 dostat nějakou pomoc. A vy ji nemáte.
 Rozárka Já jsem na to nikdy nezapomněla.
 Jedličková I to vím, děvenko, že chudoba cti netratí. Ale my jsme to
 měli tak hezky navlíknuto, že si hoch vezme Toužim-
 ských Bětušku. Ta má pěknou pomoc.
 Rozárka A má ji váš Antonín rád?
 Jedličková Můj ty Bože! Ten se snese s každým. Holka je arci tro-
 chu prudká, ale to se k němu právě hodí. Co jednomu
 schází, to druhý dodá. Než jste přišla, bylo to už všechno
 skoro v pořádku. On tam docházel, byl by holce hezky
 přivykl a my už v duchu počítali, kdy budeme vázat vě-
 nečky. Tu jste ale přišla vy – a najednou, jako by uřal.
 Hoch je jako očarovaný, myslí a mluví jen o vás a o Bě-
 tušce nechce ani slyšet.
 Rozárka Za to já ale nemohu, paní Jedličková.
 Jedličková Arci, vy za to nemůžete, že vás Pánbůh obdařil krásou,
 ale jenom na ni příliš nehřešte... Kdyby vás nebyl hoch
 uviděl, byli bychom nyněčko všichni šťastni.
 Rozárka Váš syn mi nabízel z vlastní vůle, nač jsem si ani v duchu
 nepomyslela...
 Jedličková Víím, víím, ale vy budete nyní tak moudrá a řeknete mu,
 že z toho nic nebude. Je-li pravda?
 Rozárka Nemějte starost. Jaká bych musila být, abych si ještě po
 těchto řečech myslila, že byste mě přijala za dceru.
 Jedličková No to jste hodná, že mi nechcete nasadit do hospodářství
 štíra. Je vždycky lepší, když se lidé hezky snášejí. Však

on vám Pán Bůh dá někde něco jiného. S pánembohem.
(*Odejde.*)

Rozárka Sbohem. Děj se vůle Boží, půjdu tedy zase do Prahy.

3. (*Vstoupí Podleský.*)

Podleský Vida, přicházím dobře. Panenka je doma a tatík bezpochyby také?

Rozárka Ještě není.

Podleský Nic neškodí. Odbudeme to i bez něho. Nu tak, jak je, Rozárko? Mluvil s tebou tatík?

Rozárka Mluvil.

Podleský Budeš se mít u mne jako v nebi. Prací se nepřetrhneš a já tě budu nosit na ruku. Od rána do večera.

Rozárka Dovolte, pane Podleský, já tu službu u vás nemohu přijmout. Já jsem v Praze ještě nevypověděla...

Podleský Jakou službu? Kdopak mluví o službě? Já přece nechci, aby ses u mě dřela. Já tě rád vidím a...

Rozárka Já nemohu, pane Podleský, opravdu teď nemohu.

Podleský Tak!?! Mně se zdá, že nechceš! No, jak se líbí, ale řekl ti tatík, co z toho pojde?

Rozárka Řekl, ale já si myslím, že jste mu jen tak vyhrožoval a že máte tolik křesťanské lásky, abyste ho docela nezničil.

Podleský Měj ty sama kus lásky. Já ho neničím, on se ničí sám a ty ho dotrhneš.

Rozárka Já vím, co mám dělat a nedám si od nikoho ukazovat cestu. Vy buďte milosrdný a pomyslete, že jsou tu ještě dvě malé děti...

Podleský Proč ne. Když budeš moudrá...

Rozárka Nechte mě!

Podleský No, no, no! Copak jsi skleněná?

Rozárka Pro vás ano. Pro vás je něco na mé duši, čeho se vaše ruka nesmí ani dotknout.

4. (*Přichází Valenta.*)

Rozárka Chvála Bohu, že jdete, pantáto. Někdo vás tu hledá.

Valenta Holka, nalaď veselou tvář, to je tvůj nastávající.

Rozárka Tatínku! Já jsem vám už řekla, co si o té věci myslím, a také se podle toho zachovám.
(*Rozárka odejde.*)

Valenta Rozárko! Tady zůstaň! Rozárko!

Podleský Jen volej, volej, ty... Já jsem rád, že vidím, jak se tady tancuje podle tvé melodie. Nu, mnoho štěstí.

Valenta Počkej! Ona musí!

Podleský Nedělej si práci. Já jdu zejtra na ouřad; dovolení k exekuci mám v kapse.

Valenta Ale kamaráde, ona musí!

Podleský Nedělej mi tu hloupé kejkle, holka má hlavu jako kame-náč, ta se nepoddá.

Valenta Ona musí, kamaráde, měj rozum, dej mi hubičku! Snad nebudeš bláznit.

Podleský Už jsem bláznil, že jsem ti dávno neprodal ten dřevý krov nad hlavou. Ale zejtra přijdeme a ty se budeš stěho-vat. Ještě se tu jednou vyspi... (*Odejde.*)

Valenta Kamaráde... Jdi mi do horoucích... ne, dnes nebudu klít, dnes nesmím. Pochoval jsem nebožku... ta ubohá... Jak mě prosila, abych pomyslil na to, že mi tu nechává ty škvřnata, ach, jó... já bych jí byl tak rád po vůli... Ona to myslila vždycky dobře... ale ten prokletý červ tuhle pod žebry... ten mi nedal nikdy pokoje. (*Usne.*)

5. (*Přichází Rozárka s dětmi.*)

Rozárka Tiše! Jděte do komory a vyndejte si z truhly prádlo...
(*Děti odejdou.*)

6. (*Vejde Antonín.*)

Antonín Panno Rozárko, je to pravda?

Rozárka Copak?

Antonín Byla tu moje matka?

Rozárka Byla.

Antonín A vy jste jí...

Rozárka Ano, pane Jedličko, já jsem jí dala odpověď.

Antonín Ne! To není možné. Dnes ráno jste byla tak... já si už dě-lal tu nejkrásnější naději.

Rozárka Nemělo to být.

Antonín Ale pročpak?

Rozárka Vaše matka je proti tomu, a bez požehnání rodičů, jaký by to byl život?

Antonín Ale, panno Rozárko, nechte si říci, to matka jen tak...

Rozárka Ona se vyjádřila jasně.

Antonín Ona tomu nerozumí, když bude vidět, že bez vás nemůžu být...

Rozárka Ne, ne, pane Jedličko! Pusťte tu myšlenku z hlavy.

Antonín Rozárko!

Rozárka Nemůže to být. Ještě dnes odejdu do Prahy.

Antonín Já to bez vás nevydržím. Rozárko! Myslím na vás kudy chodím, ráno, když otevířu oči, večer, když usínám.

Rozárka Však vy si zas odvyknete.

Antonín Nikdy. Já to nevydržím. Slitujte se, panno Rozárko! Ni-kdo na celém světě vás nemá tak rád, jako já.

Rozárka Já vám věřím, ale...

Antonín Tedy – ne?

Rozárka Ne, milý Jedličko, nechme toho.

Antonín Tak dobře. Děkuju za odpověď. Ale až uslyšíte, že tady mládenci s bílými fábory někoho vyprovázeli na svaté pole, pomyslete, že to byl váš milý Jedlička.

Rozárka Však nebude tak zle.

Antonín Bude, bude dozajista, já se znám. Já si lehnu a za čtrnáct dní bude po mně.

Rozárka Já nevím, jak můžete proti vůli své panímámy.

Antonín Ale to je pravé neštěstí, že musí mít každý člověk panímámu. A kdyby ona chtěla – co? Pak byste chtěla také, vidte – ano, ano...

Rozárka Tiše!

Antonín Už ani nemukám, ale poběhnu domů a nedám pokoj, než matku převrátím.
(*Odběhne, Rozárka odchází pro děti.*)

Valenta Pryč!... nekoukej na mě těma očima! Já mám srdce na zámek.

Rozárka (*dětem*) Teď se tu ještě jednou rozhlédněte, abyste si zapamatovaly, kde vám umřela maminka. Takové místo a takové srdce už nenajdete. Teď polibte tatínkovi ruku, také na něho nesmíte zapomenout, aby se vám dobře vedlo na zemi. Odpusť nám, otče, že tě opouštíme. Zůstáváme tě pod pláštěm milosti, neboť Bůh nezavře svou dlaň před tebou, když se k němu obrátíš. Sbohem. Pojďme.
(*Odejdou.*)

Valenta Pavle, nech mi tu kapku krve! Podleský, já nemám kde spát... a moje děti... nechte mě... nechte... pryč!
(*Housle*)
Co... co to? Co to bylo? Ach. Já jsem spal... a zase byly u mne moje strašidla a pily mou krev. Hloupé sny! To je... tím pamem... leží na člověku jako skála. Ach, slunce zapadá!... Moje zapadlo už dávno... dávno! Okolo mě je noc... a v té noci přicházejí... (*zvuk rozbitých houslí*)
Co to?... a tak... hahaha, to jste vy? Ještě jsem musel pochovat také vás. Tak... teď jsem nadobro hotov.

Kolínský Z jasné výše nad oblaky
hledí na svět Boží zraky.

Valenta Tuhle píseň zpíval Kolínský. Od té chvíle tu nezněla.

Kolínský Nestrachuj se, duše má,
v mocných rukou spása tvá!

Valenta Je to on! Pavel!!!... Co tu chce po tolika letech? Proč opouští daleký hrob? Ne, ne, ne! Já ho do vody nehodil... já ne! On tam spadl sám... Rozárko! Děti! Pomozte! Zazeňte ho! Nikde nic!... Samoten.
Co to tam vystupuje? Ne, nene! To je nebožka... a vedle ní Pavel... pryč! Milosrdenství! Já vám nic neudělal!

III. DĚJSTVÍ

Pokoj u vdovy Šestákové

1. (*Přichází Rozárka s dětmi, Liduška.*)

Liduška K paní Šestákové byste ráda? Copak to má být?

Rozárka Mám něco důležitého a nebudu dlouho obtěžovat.

Liduška Počkejte tedy. (*Odejde.*)

2. (*Přichází Šestáková.*)

Šestáková Co je? Co chcete? Co jsme zač? Jen honem, já nemám kdy! V krámě je plno lidu.

Rozárka Odpusťte, jemnostpaní...

Šestáková Ách...

Rozárka My přicházíme z Květolib.

Šestáková Co je to? Co je mi do Květolib! Já tam žádného nemám, žádného neznám a nechci znát.

Rozárka Jemnostpaní...

Šestáková Dejte mi pokoj s tou jemnost... , nevíte, kdo jsem? Plátenice Šestáková; krám bez velikého zlatého nápisu, ale s dobrým zbožím. Co jste chtěla říct?

Rozárka Že by to byla pro mě smutná věc, kdybyste nechtěla nikoho z Květolib znát.

Šestáková Proč? Co je vám do toho?

Rozárka Já jsem Valentova.

Šestáková Cože?

Rozárka A tady, to jsou moje sestry.

Šestáková Tak? A vy se opovažujete? Vy, osobo, se opovažujete? Já neznám žádného Valentu. Přes dvacet let se to jméno ke mně nehlásilo: co chce teď najednou?

Rozárka Mně se zdá, že jste také rozená Valentová?

Šestáková Co je komu do toho? Já jsem tak rozená pro sebe a ne pro jiného. Valentová... podívejme se. Copak dělá matka?

Rozárka Právě jsme ji pochovali.

Šestáková Procházkovic Madlenku?

Rozárka Pamatujete se na ni, tetinko? Ona o vás často mluvila a vzpomínala na ty časy, když jste ještě spolu bývaly doma.

Šestáková Vzpomínala? Tak? Ale dvacet roků nedala o sobě slyšet. Pěkné vzpomínání!

Rozárka Ona si netroufala, protože jste se na pantátu hněvala.

Šestáková Na toho...

Rozárka Prosím, paní tetinko, on je to náš otec.

Šestáková Tak? A proto bych neměla říct, že je... víš, co mi udělal?

Rozárka Víím.

Šestáková No? A za to bych ho snad měla nosit na rukou? Jak se máš, bratříčku? Co děláš, bratříčku? Ne, ne! Do nejdelší smrti o něm nechci slyšet, aby do něho... no, puntík na to!... Jakpak se matce pořád vedlo?

Rozárka Oh, dobře...

Šestáková Dobře? Inu bratříček asi vydělával – z groše na trojník. Dělal muziku, toulal se... ano. Ale dobře tak na tvou matku, já té holce říkala: Neber si ho, on tě umorduje!

Rozárka Nazbyt nebylo u nás nikdy, ale...

Šestáková Co to mluvíš? Nazbyt! Kde je na světě co nazbyt? Hloupě řeči. Má-li kdo co víc než jiný, nemá to nazbyt, nemá to, aby rozhazoval, ale aby jiným... Hlouposti! Řekni jen zrovna, že jste neměli dosyta.

Rozárka Bože, dej mi to trpělivě snést.

Šestáková Copak?

Rozárka Paní tetinko! Otec má špatné vejdelky a bude muset snad i domek prodat...

Šestáková Tak?

Rozárka Aby se teď staral o malé děti, to bude skoro nemožné...

Šestáková Tak?

Rozárka To poznávala také matka na smrtelné posteli. Když umírala, vzala mě za ruku a povídala: až se vám povede nejhůř, jděte do Prahy za tetou.

Šestáková Tak?

Rozárka Ona byla vždycky hodná a my se měly rády! Že jste děti bratra, kterého nenávidí, za to nemůžete. Pozdravte ji ode mne, poproste ji, ona vás neopustí.

Šestáková Vaše matka byla blázen. No, my vypadáme ještě dobře. Tohle je teď móda v Květolibech?

Rozárka Já sloužím už tři léta v Praze.

Šestáková Tak? Už tři léta? Podívejme se a mně o tom ani slova. Inu, ovšem, copak je mi do toho. Pro mne třeba deset let!

Rozárka Odpusťte, paní tetinko, já bych se ráda přihlásila...

Šestáková Děkuju, nestojíme o hosty, jako by se stalo. No a, proč jsi nepřišla?

Rozárka Já se ostýchala. Netroufala jsem si, tetinko!

Šestáková Slyšela jsi bezpochyby, že teta je skrblice, že bručí a kouká lidem na prsty. Když jsem se dostala z domu, musela jsem se mezi lidmi nějak otáčet a pilně mužovi pomáhat, než jsem si mohla otevřít vlastní krám a postavit do něho mládence i s učedníkem. Proto jste sem ale mohli vždycky přijít, nebo jste mysleli, že musím já přilít a proboha prosit, abyste se ke mně hlásili? To můžete dlouho čekat. Rozuměla?

Rozárka Ano.

Šestáková No a jak? Umíš... udělat kus poctivé práce?

Rozárka Moje paní je se mnou spokojená.

Šestáková Tedy vypověz.

Rozárka Paní tetinko!

Šestáková Vypověz a řekni, že jsi našla tetu. Potom to můžeš zkusit u mne.

Rozárka Děkuji vám, paní tetinko. O sebe nemám starost, já se užívím, ale o sestry bych prosila...

Šestáková Hubu drž! Ty vypovíš a přijdeš – ne, hned mi tady zůsta-neš, já se s tvou paní vyrovnám. Vida, ona mi bude před-pisovat! To by tak ještě scházelo... No, a copak vy tam pořád stojíte? Nemáte nohy?

Rozárka Jděte a polibte ruku paní tetince.

Šestáková Nechte toho, nechte! O to lízání vám nestojím... Jakpak vám říkájí?

Madlenka Madlenka.

Šestáková Madlenka?

Kačenka Já Kačenka.

Šestáková Celá Procházkovic Madlenka! Pojď sem ty červíčku a dej mi štípanou!

Tu máš, ty škrvně! A ty sem taky pojď, aby ti neukápllo! Tak ty jsi Kačenka?

Ale musíte poslouchat, jinak by se maminka v nebi hně-vala.

Děti My budeme poslouchat.

Šestáková Že budete? No tak tedy pojdte, podíváme se, jak to dove-dete, až vám naleju šálek dobrého kafička. Pojdte! Vy jste tetiny a tuhle velikou, tu tady necháme! Ta si pomů-že sama – treťf do kuchyně i bez nás, že? Pojdte, moje kuřátka!

(Odejdu.)

Rozárka Dobrý Bože! Co se to se mnou děje?

3. (Vstoupí Prokop.)

Prokop Zůstává zde paní Šestáková?

Rozárka Ano.

Prokop Já bych s ní rád mluvil.

Rozárka Ona nebude daleko. Já vám ji zavolám.

Prokop Budte tak dobrá. Řekněte jen, že je tady někdo z jistých Květolib, to hned přiletí.

Rozárka Z Květolib? To bych vás tedy měla znát.

Prokop Vy?

Rozárka Já jsem také odtamtud.

Prokop Není možná. Pěkně vítám, krajane. Jak se vede?

4. (Vrací se Šestáková.)

Šestáková Copak to znamená? Neřekla jsem, abys šla... Co je to? Kdo je to? Co chceme? Jdi k dětem a podívej se, co kde stojí.

Rozárka Ano, tetinko! (*Odejde.*)
 Prokop To je tetinka? Hezká! Máte jich ještě víc?
 Šestáková Proč?
 Prokop Kdyby vám snad nějaká vybejvala, já bych si na ni počkal.
 Šestáková Človče, nedělejte šašky a řekněte, co chcete.
 Prokop Že se vám dává pěkně poroučet.
 Šestáková Kdo? Co? Jaké jsou to řeči?
 Prokop A tak! Já jsem vám ještě neřekl, že přicházíme z Kvě..., co byste řekla, odkud? Že neuhodnete?
 Šestáková Hledáte-li blázny, ohlídněte se jinde. Já nemám čas na takové hlouposti.
 Prokop Víte, kde se rodí opice?
 Šestáková Ne, ale vidím jak vypadají! Tuhle jsou dveře!
 Prokop Ne, ne! To bych to pěkně vyvedl. Vždyť jsem tady na zvědách.
 Šestáková Na jakých zvě... člověče, teď už toho mám dost. Mluv rozumně, anebo...
 Prokop Tak tedy: Já měl sice poručeno, abych trochu sem tam objížděl, nežli vjedu s plnou plachtou do přístavu, a proto jsem také zde a onde nastrčil ucho a slyšel, že naše panička ráda brouká a proto bych ji byl rád nejdřív svými hloupostmi trochu rozesmál, nežli přednesu hlavní věc. Velevážená paničko, neměla jste někdy milého?
 Šestáková I ty nestydatý... Co je ti do toho?
 Prokop Mnoho! Tuzé mnoho: Neznáte jistého Kolínského?
 Šestáková Cože?
 Prokop Pavla Kolínského?
 Šestáková Jak?
 Prokop Ahá, vidíte, jak koukáte! Jako ryba, když vidí červa. Já to znám! Abyste věděla, já jsem Indián.
 Šestáková Pro mne třeba krocan. Držte jenom hubu! Co chcete s tou řečí? Co to znamená?
 Prokop Neříká vám vaše srdce nic? Můj otec se toho nemohl ani dočkat, až vás zase uvidí. Sotva jsme pobyli den u starého tatíka, už jsme táhli do Prahy.
 Šestáková Cože? Ten blázen, co před lety utekl, se tedy vrátil?
 Prokop Ano, ten blázen je můj otec. Ale já myslím, že začal bláznit teprve, když se vydal na cestu do Prahy.
 Šestáková Ten člověk ani za to nestál, co jsem se pro něho naplaka-la. No, a on je tvůj otec?
 5.
 Šestáková Liduško! Přines flašku z levého kouta a něco na zub. Ty jsi tedy mladý Kolínský?
 Prokop Ano. Totiž: Já se tak jmenuju, ale nejsem jeho krev.

Šestáková Tak?
 (*Liduška přináší víno.*)
 Prokop Já pocházím z amerických lesů. Pavel se mě ujal, když mi rodiče zahynuli. Dal mě pokřtít a vykázal mi ve svém srdci to nejlepší místočko.
 Šestáková Tak pojď a vypij na jeho zdraví sklenku českého vína.
 Prokop S radostí! Na tu jsem se těšil už dávno. Českou řeč a české písně – znám, protože mě jim naučil můj otec. Ale o české víno jsem ještě nezavadil. Na radostné shledání! On si myslil arci...
 Šestáková No, co se zubíš?
 Prokop On...
 Šestáková Budeš mluvit?!
 Prokop Proč ne? Ono je to věru k smíchu. Otec mluvil pořád o hezkém děvčeti, které prý zanechal v Čechách.
 Šestáková Však z Pavla už bude také starý košťál.
 Prokop To máte pravdu, mladý zrovna není...
 Šestáková Drž hubu, Indiáne! Kdepak jsi ho nechal? Proč nepřišel hned s tebou?
 Prokop Copak jsem vám neřekl, že jsem tady na zvědách, jestli ho ráda uvidíte?
 Šestáková Ať si zůstane kde je, nechci o něm ani slyšet. Podívejme se! Jestli ho ráda uvidím! On byl a zůstal blázen. Jez a pij... a potom pro něj doskoč! Však budeme mít ještě kousek místa pro taková dvě cizokrajná zvířata.
 Prokop Tak to už nebudu ani pít ani jíst, mějte se zatím dobře, za chvíli jsme tady. (*Odechází.*)
 Šestáková Ty můj nejsvětější, copak se to dnes se mnou děje? Liduško!
 (*Přichází Liduška.*)
 Liduška Ano.
 Šestáková Přichystej nahoře modrý pokoj, dostaneme hosty. Potom ukaž té holce, jak co u nás chodí. A nezapomeň to s její paní vyjednat.
 Liduška Dobře. (*Odejde.*)
 Šestáková Jsem věru žádostivá, jak ten člověk vypadá.
 6. (*Přichází Prokop s Kolínským.*)
 Prokop Tuhle ho máte, panímámo! Ale držte ho! Já se zatím podívám, jak to u vás vypadá. (*Odejde.*)
 Šestáková Vy jste tedy...
 Kolínský Vy jste tedy...
 Šestáková Ty ses hrozně proměnil.
 Kolínský Ty jsi také celá jiná.
 Šestáková Myslíš jsi, že jsem se schovala na ten čas do bavlnky? Práce člověka drží, ale také ho utahá.
 Kolínský To máš pravdu.

Pozdrav Bůh! No, jak se ti pořád vedlo, Kačenko?

Šestáková I zaplať otec nebeský, dobře.

Kolínský Tys byla vdaná?

Šestáková No, snad jsem neměla na tebe čekat? Ne, ne, hochu! Já tě měla ráda, ale když jsi byl ten tam a rodiče scházeli, a můj nebožtík přišel a požádal o mě, tu jsem nemohla říci: jdi s Pánembohem, já mám hocha někde... tam, kde běhají vlci. Já si ho vzala a jsem nyní ráda, sice bych tě ani nemohla pod vlastní střechou přivítat.

Kolínský To bylo prozřetelné...

Šestáková Bylo... A tys zůstal pořád, jak jsi odešel?

Kolínský Já si myslel pořád jenom na tebe, jako...

Šestáková I jdi, jdi!

Kolínský A těšil jsem se, že až se jednou vrátím...

Šestáková Že najdeš starou pannu, která by na tebe čekala? To bych si byla dala. Pojď a napij se.

Na šťastné shledání!

Kolínský Nebe nám je požehnej!

Šestáková Ale pročpak jsi nepřišel dříve, Pavlíčku?

Kolínský Moje věci nebyly ještě v pořádku.

Šestáková Proč jsi tedy nepsal?

Kolínský Komu? Otcí? Já myslel, že už dávno hnije, a jinému...

Šestáková Tak? Jiný zde tedy nebyl? Ty jsi čistý muž. Kdybych nebyla dnes tak dobrého humoru, nesměl bys mi na oči.

Kolínský Nebe nám je požehnej!

Šestáková Celý čas mě živá duše nezná a dnes se ke mně hlásí celé Květoliby.

Kolínský Jak to?

Šestáková Bratrovy holky mi přišly na krk.

Kolínský Ony jsou tady? A vědí už...?

Šestáková Co?

Kolínský O tom neštěstí.

Šestáková O jakém?

Kolínský Ten den, kdy pochovaly matku, jim vyhořel také domek.

Šestáková I ty nejsvětější.

Kolínský A protože nebylo o nich při ohni ani památky, myslili jsme, že uhořely, anebo že snad samy... ale o tom nechci ani mluvit. Jejich otec teď nebude mít kam hlavu složit.

Šestáková Boží trest! Nezasluhuje nic jiného! Nemluv o tom před nejstarší holkou, ona se zdá být hodná. Kvůli matce jí odpustím chybu otcovu. Beztoho nemám jiného na světě. No, nechme toho, nechme... já jsem veselá, a nebudu schválně do šfovíku kousat. Pojď, Pavle, podívej se na mé hospodářství. Kdyby to bylo před třiceti lety, to by se ti více líbilo.

Kolínský Pročpak? Ty jsi ještě řádná, hezká žena...

Šestáková I jdi, jdi, ty Indiáne, já už mám beztoho v hlavě, dej mi pokoj!

Kolínský Ne, na mou víru. Já za sebe neručím...

Šestáková Ty!

Kolínský Ty jsi přece stále moje stará...

Šestáková Podívejme se! Ještě jsi to nezapomněl!
(Odchází.)

7. (Rozárka a Liduška)
Liduška Doneseš nahoru čisté povlaky. (Odejde.)
Rozárka Dobře.

8. (Přichází Valenta.)
Valenta Jsi samotná?
Rozárka Pro živého...
Valenta Milč! Nehulákej!... Nepřijde sem nikdo?
Rozárka Proč zavíráte?
Valenta Protože nechci, aby mě tu někdo viděl.
Rozárka Teta je dobrá.
Valenta Nemluv o ní, ta je první příčinou mého neštěstí. Poslouchej! Přihodilo se... něco strašného!
Rozárka Já trnu. Něco strašného?
Valenta Tiše! Ty přece dbáš na čest, pravda?
Rozárka To je otázka! Proč?
Valenta Protože chci, abys na to pamatovala, až ti vypovím všechno... Když jste utekly...
Rozárka Nehněvejte se, pantáto, já vám chtěla ulehčit.
Valenta Potřeboval jsem ulehčit. Já jsem vás tolik potreboval.
Rozárka A protože právě jeli lidé z Květolib do Prahy...
Valenta Já vím, našel jsem tvou ceduli na stole. Ale večer mě to vyhnalo z prázdného domu. Já běžel do hospody, ale tam byl ten zatracený... ten tvůj odmrštěný ženich a nabíral si mě, že vypadám jako stahaný kůň, ale zejtra prej, povídal, zejtra bude u tebe veselo! To budeš mít z čeho pít! Já bych mu vrazil nejraději nůž do chřtánu! Pomyslel jsem si v duchu: Však počkej, já ti tvou radost osladím. Jako zmatený jsem letěl domů – a když jsem si v sednici rozsvítil, – přišlo mi kousek hubky do ruky, zapálil jsem ji... a strčil do postele.
Rozárka Spravedlivý Bože!
Valenta Co je? Co se lekáš? Tys to neviděla, jak se za půl hodiny nato v komoře rozsvítilo...
Rozárka Otče, otče!
Valenta Já stál venku za stavením a nemohl se pohnout. Nohy jsem měl jako z olova, díval jsem se, jak to vesele oknem vyšlehlo... ale tu mě to popadlo u srdce: jako by se v okně ukázala nebožka a hrozila prstem! Vjelo mi to do

všech oudů a já běžel do polí... běžel... a za mnou zvonili k hašení!

Rozárka Otče, co jste to udělal?

Valenta Zpěnila se mi krev a ty neseš polovičku mé viny.

Rozárka Já? Můj Bože!

Valenta A proto nyní musíš pomoci, nechceš-li, aby se to prozradilo. Doma budou mít podezření. Já půjdu do světa. A ty mi zjednej peníze!

Rozárka Já?

Valenta Nebo chceš, abych se udal? Chceš, aby celý svět věděl, že jsi paličova dcera?

Rozárka Peníze nemám, poslední jsem vydala na cestě. Tu máte zatím mé granáty, jsou po nebožce matce. Zítra nebo pozítří už tu budu mít svoje věci, snad se mezi tím ještě něco najde, nebo poprosím tetu, ale teď jděte, aby vás tu nikdo neviděl.

Valenta Bojíš se o poctivé jméno? Neboj se, dokud budeš chytrá, ani vlas se ti nezkříví. Tedy zejtra – nebo pozejtří. Hleď, abys něco shrábla. Já pak zanesu naše neštěstí hodně daleko, že ho ani ďábel nenajde.
(*Odejde.*)

Rozárka Paličova dcera.
(*Objeví se Prokop.*)
Co to? Vy jste slyšel?

Prokop Slyšel.

Rozárka Proboha. Človče, já vás neznám, že nás neprozradíte?

Prokop Já?

Rozárka Pro lásku Boží – neprozradte ani slovo!

Prokop Já...

Rozárka Vždyť my už jsme tak dost potrestáni. Otec je na mizině – smilujte se! Na kolenou vás prosím!

Prokop Co to děláte?

Rozárka Ne pro sebe, ale mám dvě sestry, ty ještě nic nezavinily, slibte mi, že nás neprozradíte!

Prokop Neprozradím...

Rozárka Slibte mi to při všem, co je vám svaté, čeho si vážíte, slibte mi to!

Prokop Bůh mě zatrat, jestli něco řeknu!

9. (*Přichází Šestáková, Jablonský, drábové.*)
Šestáková Tuhle ji máte, daremnici! Ale žádám, aby slavný ouřad zvěděl, že je u mě teprva ode dneška.

Jablonský To se doví beztoho.

Rozárka Co je to? Co to znamená?

Jablonský Strojte se, půjdete s námi.

Rozárka S vámi? A kam?

Jablonský Do kriminálu.

Rozárka Do krimi... ná...

IV. DĚJSTVÍ

Pokoj u Šestákové

1.

Šestáková To je hanba! Já nemůžu hlavu do krámu strčit. Celou noc jsem oka nezamhouřila.
(*Zaklepání*)
Jak jsem se lekla. Jen dál.
(*Vchází Antonín.*)

Antonín Pozdrav Pánbůh! Vy jste paní Šestáková?

Šestáková Ano. Co si přejete?

Antonín To mám radost, že vás poznávám.

Šestáková Já také... Kdo jste...?

Antonín Nepamatujete se na Jedličku z Květolib?

Šestáková Z Květolib?

Antonín Ano, já jsem jeho syn, že prej jste spolu husy pásali.

Šestáková Copak se ty proklaté Květoliby proti mně spikly? Co tu chcete?

Antonín Nezlobte se, prosím, já přicházím tak vesele, že bych se dal hned do tance. Je u vás Valentovic Rozárka!?

Šestáková Neení.

Antonín Že ne? Můj ty Bože, v její bývalé službě mi přece řekli... Kdepak ji, prosím vás, najdu? Já to musím vědět, nesu jí pěknou novinu.

Šestáková Tak? Pěknou novinu? Tedy jděte za ní do kriminálu.

Antonín Do krimi... co to povídáte? To není možné. Takové žerty si vyprosím. Ona je moje nevěsta.

Šestáková Mnoho štěstí, ale tady ji nehledejte, já nechci o té daremnici ani slyšet.

Antonín Lidé, vy jste se zbláznili! Taková osoba v kriminále? Pročpak?

Prokop To se brzo dozvíme. Já povídám, že je nevinná.

Antonín Ano? Ale tady říká...

Šestáková Já si zapovídám každý vejklaď.

Antonín Tak mi řekněte, co se vlastně stalo?

2. (*Přichází Kolínský.*)
Šestáková Tedy máte odpověď.

Antonín Víte, pane, něco o Rozárce? Ona je moje nevěsta, a tady slyším věci, že by se mohl člověku mozek překotit.

Kolínský Milý příteli! Na první pohled by to prý v tom děvčeti nikdo nehledal, ale... člověk mívá zlé okamžiky, vašeň ho uchvátí... no, nebudeme to rozebírat. Ale slovem: ta holka je palička!

Antonín Cože?

Kolínský Tu samou hodinu, nežli odešla z domu, založila oheň, který otcovský domek i sousedovo stavení v popel obrátil.

Antonín To není pravda!

Prokop To není pravda!

Kolínský Copak ty víš? Ona se přiznala.

Antonín To je lež!

Prokop To je lež!

Šestáková Palička... a přede mnou se dělala svatou, že bych byla řekla...

Kolínský To víš... lidská vášeň. Řekla, že se chtěla pomstít člověku, který...

Prokop Lež, samá lež. Ona je nevinná!

Kolínský Ty zpropadený mudrlante! Vždyť se sama...

Prokop Lež, a já to dokážu.

Kolínský Ty?

Antonín Vy?

Prokop Ano, já! Ty jsi byl u slavného ouřadu – já tam s pomocí Boží trefím také a pánové mě vyslechnou. Věřte si nebo nevěřte, ale já vám povídám, že holka je nevinná. Pojdte se mnou.

(Odejdou.)

Kolínský Já tomu nerozumím. Ten hoch snad něco ví?

Šestáková Já nerozumím už ničemu, leda že mi ta daremnice přinesla do domu jen samou škodu. Jejího otce musel nám strčit do rodiny sám ďábel. Kdyby mi přišel jednou pod ruku, já bych mu...

3.

(Vstoupí Valenta.)

Valenta Rozárko!... Kdepak jsi?... Rychle, nemám času! Ach, s dovolením...

Šestáková Počkat! Co jsme zač? Co hledáme? Co to znamená? Ale Bože...

Valenta Copak? Neznáš mě? Kačenko?... My se už dlouho neviděli...

Šestáková Ty se opovažuješ?

Valenta Já slyšel, žeš otevřela své srdce a žeš dala mé holce...

Šestáková Mlč! A hled' abys odešel!

Valenta Pročpak, Kačenko? Já jsem dnes tak veselý myslí. Po dlouhém čase jsem zase zahnal své bubáky, co se mi pleťou do cesty. Nekaž mi ten den. Holka mi řekla, že jsi hodná teta.

Šestáková Pryč! Pryč! A neutčeš-li přede mnou, tedy se ohlédni!

Valenta Má služba! Těší mě, že mám... to po... tě... še... ní...

Kolínský Pavel? Tak tos ty u nás zpíval...

Valenta Zpíval.

Mou pohřební píseň!

Kolínský Tys mi ji také jednou odzpíval a jistě jsi nemyslí, že se takto sejdeme.

Šestáková Jak to myslíš?

Kolínský Ať ti poví, jak jsme se potkali v Hamburku, jak se na mě lichotivě pověsil, jakoby litoval, co mi doma udělal, až jsem mu uvěřil... a když jsme usmířeni kráčeli spolu po břehu řeky...

Valenta Mlč, mlč!

Kolínský Najednou jsem po hlavě sletěl do vody a on vykřikl: Jen leť a nezastav se!

Šestáková Není možná?!

Kolínský Ano, co doma nevyvedl, chtěl dokonat v cizině. Plavci z blízkého korábu mě vytáhli a já šel s nimi do světa. Ty jsi zatím hrál nad mým hrobem veselou písničku.

Valenta Tak, teď jsi to pověděl, ulevil sis. Povlečeš mě do želez? No tak pojd, pojd!

Kolínský Nejsem tvůj soudce.

Valenta A na to se neptáš, co jsem za ta léta vytrpěl? Ano, vytrpěl; svědomí mi rozhryzalo duši, štěstí ukázalo paty, můj život se zmařil. Když na to všechno pomyslím a vidím, že jsem ještě živ, může mi lebka prasknout!

Kolínský Tím bys chtěl napravit, co jsi pokazil?

Valenta Koho? Sestra sedí v teplém hnízdě... či jsem pokazil snad tebe?

Kolínský To ne. Mě Bůh požehnal.

Valenta Tak mlč. Mě Bůh zatratil.

Kolínský Ano, zatratil a nezdárnými dětmi potrestal.

Valenta Cože? Co ten člověk mluví. Ty přece znáš mé dítě, a ať mě ďábel odnese, jako mě opustilo nebe, moje děti jsou zdárné, ty vychovala moje nebožka!

Kolínský Tvoje nejstarší sedí v kriminále.

Valenta Mé dítě? Človče...

Kolínský Na udání květolibského ouřadu. A po tobě se také četníci již shánějí!

Valenta Po mně? Ano! Ale mé dítě? Sestro, kde je mé dítě?

Šestáková Neslyšel jsi? Přiznala, že sama oheň zapálila.

Valenta Mé dítě! Moje dcera? Zapálila? A přiznala se? Pane Bože, to mi neklad' na váhu mých hříchů. To jsem nechtěl, na to jsem ani v nejčernější chvíli nepomyslí!

Kolínský Co to znamená?

Valenta Tvoje přísnost je veliká a pokutuje otcův hřích na dětech!

Šestáková Jak?

Valenta A ti zde na zemi se domýšlejí, že moje nevinné dítě, ne! Ne! Já to udělal. Já hodil do vlastního domu plamen.

Kolínský Ty?

Šestáková Ty?

Valenta Ano, já, a ona to ví. A teď se mne na to nevyptávejte. Já

bych si musel srdce vytrhnout a jeho krví každou odpověď stvrzovat. Pojd' raději se mnou, Pavle!
Tahle cesta je pokuta, kterou si ukládám, abych své viny aspoň poněkud napravil.

Soudní místnost

4. (Horyna, Květný, Prokop)
Horyna A to má být všechno pravda? Víte, člověče, co povídáte?
Prokop Vím a můžu-li podle vašich zákonů přísahat, tedy to odpřísáhnou.
Horyna Ale proč by se byla k té věci přiznávala?
Prokop Proč? Řekl bych, že to udělala jen kvůli otci, aby na něho nepadlo podezření. Ostatně, já to z ní vytáhnu.
Horyna Vy?
Prokop Když totiž dovolíte. Možná, že by před vámi zapírala, co já jsem vám prozradil. Proto si myslím, že byste to mohl odbýt jiným způsobem, kdybyste byl totiž tak laskavý...
Horyna No, copak, americký advokát?
Prokop Dejte ji sem přivést a sám zůstaňte vedle se svým panem písařem.
Horyna A to myslíte, že postačí k dokázání její nevin?
Prokop Já bych řekl: Ano! Ale nejde-li to podle vašich paragrafů, pak to navlíkněte jinak.
Horyna Zajímavý případ. Dozajista. Co všechno dokáže člověk z vášně. Pane Květný, dejte sem přivést tu Valentovou. (Odejdou.)
5. (Drábové přivedou Rozárku.)
Rozárka Vy? Co tu děláte?
Prokop Chci se vás zeptat, jak se máte?
Rozárka Děkuji. A nic jiného?
Prokop A potom se vás chci zeptat, co jste to myslela s tím...
Rozárka Co?
Prokop Že jste se přiznala k věci, kterou jste...
Rozárka Vy to už víte? Prosím vás, mlčte o tom, mlčte! Nechte to být, jak to je. Řekněte mi raději, nebyl otec u tety?
Prokop Já ho neviděl.
Rozárka Kdyby přišel a vy jste ho zahlídl, řekněte mu, aby se tady nezdržoval a kdyby stran té jisté věci k něčemu přišlo, aby jen říkal, že o ničem neví.
Prokop To jest, abych ho učil lhát?
Rozárka Milý...
Prokop Ale to jsme si spolu takhle nevyjednali: Já vám jenom slíbil...
Rozárka Mlčte, mlčte!

- Prokop Že budu stran otce mlčet. O vás nestojí v našem kontraktě ani slova.
Rozárka Vy jste slíbil, při všem, co je vám svaté, že nás nevedete do neštěstí.
Prokop To bych rád věděl, jaké štěstí by komu vzešlo z mého mlčení. Rozárko, vy jste nevinná a to musí vyjít najevo!
Rozárka Nevinná, ale paličova dcera! A to je horší, nežli moje přiznání. Nebo chcete, aby si lidé venku na mě prstem ukazovali? Já odtud nechci, tady je mi dobře, tady mě nikdo nevidí. To mrtvé ticho je mi lahodnější než shon veřejných diváků a jejich nelítostné řeči.
Prokop Ale vy nemůžete být přece trestaná, když jste nic neprovedla.
Rozárka Bůh sám ví nejlépe, proč toto zkoušení na mě posílá. Já nemohu jinak: mé poctivé jméno je pryč tak jako tak. Pro mé sestry bude lepší, když se bude říkat, že jsem to udělala já a ne otec! Však on mi Pán Bůh odtud pomůže tam, kde končí všechna hanba.
Prokop Tak? A otec? Ten ujde pokutě?
Rozárka Boha jsem o to prosila. Moje udání je pravděpodobné a podle něho se bude bezpochyby i soudit.
Prokop A co já? Budu mlčet?
Rozárka Budete. Musíte. Což není zákonu jedno, kdo se dá za vinu potrestat?
Prokop To sotva.
Rozárka Ostatně nemyslete, že otec ujde pokutě. On ji vleče už dlouhá léta v sobě. Kdybyste znal jeho těžké sny, jeho nepokoj a noční bédování, pak byste věděl, že je už dávno odsouzen a dopřál mu milosti, aby svým nedospělým dětem zachoval alespoň zdání poctivého jména. Zákony za něho smíří dcera.
6. (Vstoupí Horyna, Kolínský, Antonín a Valenta.)
Horyna To nesmíříte, milé děvče! Zákony smíří jen sám viník.
Rozárka Tatínku!
Valenta Mé drahé dítě!
Rozárka Co tu hledáte? Pryč odtud, vy jste nevinný, vy o ničem nevíte. Viník se už našel.
Valenta Mlč, mlč, drahé dítě, já bych měl před tebou pokleknout, že jsi za mě nehodného...
Rozárka Nic jsem za vás, mlčte o tom! Já se už přiznala. Já založila oheň, já pánové! Abyste věděli! Otec je nevinen, ať říká cokoli...
Kolínský Vzpamatujte se, Rozárko, už je všechno prozrazeno.
Valenta (Horynovi) Pane rado, učíňte, co zákon poroučí. Já jsem vinen!
Rozárka Zadržte!
Valenta Má dcera je nevinna.

Rozárka Běda mně!
Valenta Ne, ne, drahé dítě! Bůh ti za to všechno požehná, to ti vyprosí kající hříšník, který zas konečně slané slzy nachází v očích. Odpusť mi, Rozárko, co jsem učinil, ať mohu s lehčím srdcem přijmout svou vinu.
Rozárka Tatínku, můj tatínku!

V. DĚJSTVÍ

Hřbitov jako v I. jednání

1.

Antonín Tady si musíte odpočinout. Jste celá zemdlená. Co vás to napadlo? Po silnici jsme mohli pohodlně zajet až k našemu domku. Tady musíme přes vrch...

Rozárka Tak přijdeme domů, aniž nás kdo uvidí.

Antonín Proč by nás neměli vidět?

Rozárka O tom se brzo přesvědčíte. Nezapomínejte, že ani vlastní teta nechtěla o mně slyšet.

Antonín Co je vám do tety a do celého světa! Když budete chtít, budu já vaší tetou a třeba i celým světem. Ostatně jste už ani s tetou nemluvila.

Rozárka Já nemohla. Chovala se ke mně tak hrubě, když mě odváděli...

Antonín A já jsem udělal potom tu hloupost, že jsem vám řekl, že nechce u sebe nechat ani vaše sestry.

Rozárka To jste udělal dobře. Zbavil jste mě aspoň nového zahanbení.

Antonín Což o to, já jsem byl spokojen, že jste k ní už ani nepáchla a hned se mnou odešla z Prahy.

Rozárka Mně tam byla hanba, jako by na mě padaly domy! Děkovala jsem Bohu, když jsme byli za bránou.

Antonín No, teď jsme tady! U nás! A za chvíli už budete u mne. Jen pojdte!

Rozárka Antoníne, jděte napřed a řekněte matce, že ji prosím, aby mě přijala... do té doby, dokud se trochu nevzpamatuju...

Antonín Ale Rozárko!

Rozárka ...a sama si něco najdu.

Antonín Rozárko, copak jsem vám tak protivný, že...

Rozárka Mlčte teď o tom, Toníčku! Vy jste můj upřímný přítel, to vím a nikdy vám to nezapomenu.

Antonín Ano, jsem váš upřímný přítel. Já už jdu! Ale za čtvrt hodinky si zase pro vás přijdu. (*Odejde.*)

2.

(*Objeví se Martin.*)

Martin I na mou věru. Tak jsem se přece nemýlil!

Rozárka Dobrý den, pane Toužimský.

Martin Serbus! Já jdu tuhle ze vsi, a tentono... tam... a vidím pořád před sebou někoho do kopce. Jářku, to je jako ta pali..., no já jsem ještě nedofekl, panno Rozárko, ale kdopak je to asi s tím Jedličkou, myslím si tak pro sebe, a poněvadž jsem nechal telata, tak jsem běžel za vámi.

Rozárka Chcete snad něco?

Martin Né. Víte, našinec má svou reputaci a nemůže se s každým špinit.

Rozárka Pane...

Martin Nehněvejte se! To jsou vlastně slova naší Běty. Já jsem ondino doma tak něco prohodil, jako, že kdybyste nechtěla toho Jedličku, že bych věděl o někom jiném – a Bětka ani necekla. Ale když bylo po tom ohni a rozneslo se, že jste to bezpochyby vy sama s tatínkem... no, já jsem ještě nedořek... ale vy jste tak najednou utekla, že to muselo napadnout každého, tak se Bětka celá změnila: Vidíš, to bys teď měl, kdyby ses byl s tou osobou zašpínil! Mezi náma, ta Bětka má mordíánskou hubu. Jinak je to hodná holka.

Rozárka Ono je to těžké někomu bránit, aby si myslel to nebo ono, ale mluvit – a člověku do očí – to si přece jen vyprosím.

Martin Ovšem – vyprosít si můžete co chcete! Ale u nás to bude jako byste hrách na stěnu házela. Naši lidé mají na vaši rodinu takovou pikanterii, že je to hrůza povídat.

Rozárka Já také nebudu žádného o nic prosit.

Martin To uděláte nejlíp. Arci, oni jsou tu také moudřejší... já sám vím o jednom... a ten by si z toho pranic nedělal, že jste paličova... no, já jsem ještě nedořek..., ale jiní se budou na něj sápat, aby si vás nevšímal...

Rozárka Tak ať si nevšímal.

Martin Ale když vy jste tak... na mou věru! Co byl ten oheň, jste trochu bledší... ani dost málo připálená – a to vám sluší, to mi věřte, kdyby nebylo těch lidských hub, byl bych stavu... (Rozárka uteče.)

Škoda holky! Je, že by mohla běžet pro vola, kdybych nebyl někdy doma. (Odejde.)

3. (Přichází Jedličková a Antonín.)

Jedličková Nech mě, já s ní musím mluvit, než mi přestoupí práh. Chceš-li, abych se vystěhovala ze svého... spánembohem, já proti tomu nic nemám. Ale pod jednou střechou s ní zůstat nebudu!

Antonín Ale, panímámo...

Jedličková Mlč! Jsí nerozumný a že jsem ti trochu povolila, hned nevíš, kde je tomu konec. Víš ty, co děláš?

Antonín Tuze dobře. Chci si vzít tu nejhodnější holku z celého městečka.

Jedličková Nejhodnější?

Antonín Ano! Kdyby dali všechny do mozdíře, nevytluče se z nich ani polovina tak hezkých věcí, jaké má Rozárka.

Jedličková Antoníne!

Antonín Panímámo!

Jedličková Ty chceš co nevidět do cechu?

Antonín Chci.

Jedličková Myslíš si, ty blázne, že tě přijmou, když se dovědí, koho si chceš brát?

Antonín Copak je cechu do toho? Ten se přece nežení.

Jedličková Já ti ale povídám... no, s tebou se hádat nebudu. Ale s holkou promluví. Kdepak je?

Antonín Tady je.

4. (Vrací se Rozárka.)

Rozárka Paní Jedličková, prosím vás, nemějte mi za zlé, že se opovažuji na pozvání pana Antonína...

Jedličková I pročpak, milá děvče! Mě to velice těší, že máte ke mně tolik důvěry. Ostatně jste byla vždycky hodná holka...

Antonín To je přece řeč!

Jedličková ...já bych vás vždycky ráda u sebe uviděla, jen kdyby se nebylo přihodilo...

Antonín Ale panímámo!

Rozárka Snad mi nebudete přičítat?...

Jedličková Bůh uchovej! Nic vám nepřičítám. Vy za to nemůžete, co na vás Pánbůh seslal, ale nemůžete jako rozumná osoba žádat, aby kvůli vám trpěli jiní.

Rozárka Trpěli?

Jedličková Či myslíte, že nám to bude dělat čest, když se s vámi spřátelíme?

Antonín Panímámo!

Jedličková Vy arci za to nemůžete, že váš otec...

Antonín Panímámo! Rozárko! Ona to tak nemyslí.

Jedličková Mlč! Však ona mi rozumí. Já nemám proti její osobě nic, ale co člověka jednou potká, to se nenechá změnit. Panna Rozárka si sama spočte, že nepřijmu nikoho, na koho by lidé ukazovali prstem!

Rozárka Ne, toho se, milá paní, neobávejte! Já sama bych se musela hanbit, kdybych se chtěla mermomocí někde zdržovat, nebo dokonce dotírat. A proto vás nebudu obtěžovat.

Antonín Ale Rozárko, mějte rozum vy, když ho nemá panímámo! Vy jste moje a já od vás neupustím.

Jedličková Mlčíš!

Antonín Ne, tady nemůžu mlčet. Já si Rozárku vyvolil a nepustím se jí, dokud mi ona sama nevezme všecku naději. Nežůstane-li u nás, tedy půjdu za ní!

Jedličková Jakže? Ty bys chtěl matku opustit kvůli takové...

Antonín Počkejte, ať neřeknete něco, čeho byste musela litovat. Nebo si myslíte, že musí jen žena kvůli muži rodiče opustit? I syn to může také.

Jedličková Ty!...

5. *(Přichází Bětuška, Martin a Vondráček.)*
 Bětuška Tak, kdepak je ta palička! Pěkně vítám z Prahy! Přišli jste se podívat, jak to tady vypadá?
 Antonín Panno Toužimská! Já si vyprosím, abyste mluvila způsobně! Tady nejste na jatkách.
 Bětuška Cože, vy křečku! Vy mi budete rozkazovat?
 Antonín Budu! Rozárka je moje nevěsta a já nestrpím, aby se jí kdo otíral o čest.
 Bětuška Její čest, chacha! Směj se!
 Martin Hahaha!
 Antonín Nesmějte se, nebo vám jednu...
 Bětuška Cože? Vy mi... no? Uhoďte! Spraž ho!
 Martin Nech toho, Tondo, nebo tě plácnu, že tě ani deset krejčů nezflastruje!
 Bětuška A abyste věděli: ta osoba nesmí do městečka. Ani živá duše jí nepřijme pod střechu! Počkej, já ti zasolím!
 Vondráček Ono je to vůbec od vás divné, osobo, že se tady ještě ukazujete. Či se jdete podívat i na mé spáleniště? Aby do vás...
 Jedličková Tady to slyšíte. Já bych vám byla radou, abyste si jinde místo hledala.
 Rozárka Bože, je možné, aby bylo lidské srdce tak kamenné? Já se bála posměchu, ale takovou zatvrzelost jsem neočekávala. Tedy není místa, kam bych hlavu složila?
 Antonín Pojdte, Rozárko! Pod naší střechou je místa dost.
 Martin Pod naší také!
 Bětuška Budeš mlčet!
 Jedličková U mne není, co by do oka padlo.
 Bětuška U nás jak by smet.
 Vondráček Ještě abychom se starali o to plemeno, když nám tatík střechy nad hlavou zapálil.
 Rozárka Můj Bože!

6. *(Melichar přichází ze hřbitova.)*
 Melichar Pojd' ke mně, dcero. Já tě přijmu pod svou střechu, protože věřím v tvou nevinu! A kdybych i nevěřil, učiním jako nejposlednější sluha podle slova Páně a slituju se nad hříšníkem. Co se usmíváte?
 Bětuška Mnoho štěstí k takové nájemnici.
 Melichar Co máte proti holce? Nestydíte se, tady na posvátných hranicích mezi životem a smrtí, svoje srdce tak nelidsky zavírat? To neuvážíte, že se může také před vámi to velké srdce zavírat, od něhož všichni milost očekáváme?
 Jedličková To je všechno hezký, ale ona je přece jen paličova...
 Melichar A to je celé její provinění? A proto máte právo nakládat s ní tak nemilosrdně? Jste vy proto něco lepšího? Myslíte, že naši otcové nehřešili? Třebas jejich hříchy najevo

nevyšly. Myslíte si to? Nebo můžete posoudit, který hřích před očima věčného soudce víc váží? To já se raději přiznám, že jsem hříšník a budu s dítětem hříšnickovým obcovat, než abych je nespravedlivě zavrhnul a tak se opravdu hříchu dopustil. Pojd', mé dítě, pojd'!

7. *(Přichází Prokop, Kolínský, Šestáková a děti.)*
 Prokop Tady jsou všichni pohromadě!
 Melichar Hochu! Už nazpátek?
 Kolínský Tatínku! My byli doma, ale nemohli jsme se vás dočkat. *(Antonínovi)* Vy jste tu už taky?
 Melichar Vy se znáte? Tím líp! Tohle teď bude naše nájemnice, protože v celém městě jí ani kámen pod hlavu nepřejou.
 Kolínský Této dívce? Kdo má co proti ní? Ona je úplně nevinná, a co zavinil její otec, to se napraví. Tuhle přijela jeho sestra z Prahy...
 Jedličková Je-li možná? Valentovic Kačenka? I ty můj nejsladší.
 Šestáková Jestlipak znáte ještě Suchánkovou, co si vzala Jedličku?
 Kolínský To jste vy? No to mě těší.
 Vondráček Ona a já zapravíme škodu, co se stala ohněm, a cokoli má kdo k požadování.
 Melichar To je něco jiného! Já nemám také nic proti Rozárce, ona byla vždycky hodná.
 Bětuška To rád slyším.
 Martin Jste blázen, rozumíte, a vy všichni s ním. Martine, pojd'!
 Jedličková Ta má ale píšku! *(Odejdou.)*
 Šestáková Ano, ať si každý jedná dle svého rozumu! Já jsem se vším spokojená a žádnému nic nepředpisuju, ale při tom zůstanu, že palič je palič... a jeho dítě zůstane jeho dítětem. Pozdrav Pánbůh vespolek. *(Odejde.)*
 Antonín Podívejme. Ženská jako Turek! Nejdřív mluví jako by chtěla člověka samou láskou sníst, a zatím... Já se také zlobila, ale když se mi to rozleželo, dala jsem zapřáhnout a jsem tady. Jsí hodné děvče a budeš mou i s druhýma holkama.
 Rozárka No, tak se přece zaradujte, Rozárko! Teď bude všechno dobře.
 Antonín Ne, nebude. Dobře tu nebude už nic. Či si myslíte, že mě tady budou milovat? Kdepak. Ukryvat se bude jejich zášť a při první příležitosti zase propukne. Nemyslete na mne, Antonínne, já tady nemohu být šťastná. Musím jít, kde mě ani živá duše nezná.
 Kolínský Dobře. Tedy si taky ranec svázu a půjdu s vámi.
 Prokop Ale děti! Nebudte bláhoví a netrapte se nadarmo. Ty bys ráda někam, kde tě lidé neznají? Já mám kus pěkné země...
 Kolínský Oh, a jaké!
 Prokop Tam bys mohla i se sestrami hospodařit.

Prokop Celá moje myšlenka. Pravda pravdoucí.
Kolínský Jsou tam pěkné sady, pole, lesy, louky, voda, vše, co hrdlo ráčí. Nu? Já ti to svěřím.
Rozárka A kde to je?
Kolínský Za mořem.
Antonín Pro mne tam musí být také místočko!
Kolínský Třeba i pro tvé děti.
Antonín Rozárko, pojedme!
Rozárka Navždy z domova? A můj otec?
Kolínský Nemluv o tom. Ten přijde svým časem za vámi. Jen jděte a přečkám-li zde někoho... všichni se tam shledáme.
Prokop Hejsa, do Ameriky! To bude živobyť! Do lesů, do polí, na ptáky, na ryby, ve dne v noci! Hejsa!
Šestáková I ty šlakovitý Indiáne! Ty mi děláš laskominy, že bych se do té Ameriky sama podívala. Co myslíš, Pavle?
Kolínský Jak se ti zalíbí!
Melichar Tedy se jen spánembohem chystejte! Já vám nebudu překážet.
Kolínský Otče!
Melichar Mlč, hochu, mlč! Já si své už odbyl. Vám kyne ještě život. Nebojte se budoucích dnů. Víš, hochu, jak jsi zpíval?

Z jasné výše nad oblaky,
hledí na svět Boží zraky.
Nestrachuj se, duše má,
v mocných rukou spása tvá!

Konec

Paučova Jozsa
Národné divadlo 1997
Fotografie z divadla
Jozsa Paučova

